

Війна професора Луняка

Дорогі друзі!

Мені з 2014 р. багато довелося ходити дорогами фронтового Донбасу, благословенна земля якого рясно полита кров'ю наших воїнів.

Сьогодні дізнався, що зібрано необхідну суму для купівлі автівки для підрозділу, у якому я маю честь служити і який виконує нині бойові завдання на Донбасі.

Сердечно дякую всім тим, хто вніс свою лепту на нашу підтримку! Особлива подяка Дарії Якубів, яка постійно надає величезну підтримку нам і багатьом іншим воїнам ЗСУ!

Ми твердо віримо в нашу Перемогу й повне визволення всіх окупованих земель нашої країни!

Разом до Перемоги! Слава Україні!

Євген ЛУНЯК
24 вересня 2023 р.

Євген Миколайович Луняк – науковець, який видав з десятків книжок. Майже всі на історичну тематику. Книга, над якою працює нині, теж історична. Присвячена війні. Її він пише не як кабінетний історик, а як очевидець подій.

Чоловік має безпосередній стосунок до науки та викладацької діяльності. Він – доктор історичних наук, професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Тож боронити державу пішов, як то кажуть, прямо зі стін цього славного навчального закладу, добровольцем 2014-го року.

Потрапив до танкової бригади, від якої залежало життя легендарних захисників Донецького аеропорту. Завданням Євгена Луняка було доставляти українським «кіборгам» боекомплект, харчі, медикаменти й вивозити з літєвища поранених.

Викладач історії власним прикладом довів студентам, що не можна вивчати історію рідного краю пасивно – варто стати активним її творцем, бути в епіцентрі доленосних для Батьківщини подій, якщо цього вимагають час і почуття національної гідності.

«Тільки-но почалися заворушення в Криму, я пішов до військкомату, там лишив свій номер телефону і попросив, щоб мені одразу зателефонували, коли розпочнеться війна. Як історик, я розумів, що мирним шляхом ситуація вже не вирішиться. Окупант не насититься самим лише Кримом», – розповідає Євген Миколайович.

«Дехто вважав, що професор на передовій – це нонсенс. Але я свого часу закінчив військову кафедру Дніпропетровського національного університету за спеціальністю “командир особового складу”. Військового досвіду, звичайно, у мене не було. Стріляти вмів, нас готували у 90-х роках. Тоді армія розвалювалася, і наші викладачі на військовій кафедрі не приховували, що ми останні, кого вони готують. Навіть віджартовувалися, що у випадку війни єдине, на що нам доведеться розраховувати, так це на гуманізм супротивника. Жарти жартами, а війна таки прийшла в нашу країну».

Їхали до Чугуєва – потрапили в Донецький аеропорт

У липні 2014 року одну з танкових рот батальйону було направлено під Луганськ. Хлопці постійно цікавилися в побратимів про ситуацію, яка там склалася. Адже вся п'ята танкова рота другого танкового батальйону, 1-ї окремої Гвардійської танкової бригади чекала, коли вже опиниться в АТО. Та солдатів постійно перекидали, готуючи до фронту. Спочатку були в Чернігівській, згодом у Полтавській, Сумській областях.

«У вересні нам повідомили, що ми будемо спрямовані в Харківську область для отримання нової техніки. 28 вересня 2014 року ми виїхали, як нам казали, до Чугуєва. Але за два дні опинились на станції Чаплино Дніпропетровської області. Я сам виходець з Дніпропетровщини і чудово розумів, куди ми прямуємо. Утім, що буде далі – нікому не було відомо. У цей час бої за Донецький аеропорт були найзапеклішими. 7 жовтня – день народження путіна. Тож російсько-терористичні війська намагалися попри все захопити аеропорт, щоб зробити подарунок своєму лідеру. Так наша рота потрапила у вир тих подій. 4 жовтня ми зазнали перших втрат. Троє наших побратимів трагічно загинули в одному екіпажі».

Володимир Кунденко, Станіслав Кривонос і Юрій Костюченко – усі з Чернігівщини. У їхній танк влучив снаряд – тіла були геть понівечені. Через суцільні обстріли дістатися до екіпажу змогли лише згодом.

«Наш командир Володимир Титарчук дістався танка, добивався, щоб забрати тіла загиблих... У результаті на Покрову сам потрапив під мінометний обстріл. Його тіло було повністю посічене, бо він прийняв на себе весь удар, аби не зачепило тих, хто позаду. Володимира Івановича доправили в госпіталь. Ще дві доби лікарі боролися за його життя. Але вранці 17 жовтня його серце зупинилося... Наш командир був справжнім Героєм. Завжди давав слушні поради, уболівав за кожного солдата. Щодня на Т-64 “кіборгам” довозив в аеропорт набої, на броні евакуював поранених, відганяв пострілами терористів від терміналів. Свого часу Володимир Іванович брав участь у миро-

творчих операціях країн Африки. Це людина з великої літери. Ми ініціювали назвати на його честь вулицю в Чернігові.

У кожного своя війна

Хлопців, які пройшли найгарячіші точки і день у день ходили по лезу на «нульових» позиціях, неабияк обурювало ставлення тих псевдобійців, які війни в очі не бачили, сидючи далеко за межами фронту, і так само отримали посвідчення УБД.

«Пам'ятаю, як наші солдати по рації передали, що терміново потрібні снаряди. Ішов запеклий бій біля аеропорту, а боеприпаси закінчувалися. Ми з водієм на максимальній швидкості дісталися до тилового пункту управління. Він був десь за 30 кілометрів від фронту. Побачивши, що там зовсім інша ситуація, зрозуміли, що не всі їхали на фронт з однією метою. «Аватари» – так в армії називали подібних солдатів, якраз щось відсвяткували і навіть ходити не могли. Тож на наше прохання завантажити 120 ящиків снарядів ніхто не відреагував. Так за мінімальний проміжок часу ми вдвох з побратимом завантажили понад шість тонн снарядів, але тоді це не відчувалося, бо нашим бійцям терміново потрібна була допомога. Коли «розумники» розповідають, що не відчували страху на війні – не вірте, значить, вони просто там не були...»

Сила дитячого малюнку

Історій з фронту в професора дуже багато, від деяких кров у жилах холодне, а є такі, що пробирають до сліз. Але кожна – велика цінність, береже їх не лише в щоденнику, який писав під час війни, а й глибоко в душі.

«Ми три місяці квартирували в гарному двоповерховому будинку в селі Тоненькому (Ясинуватський район, Донецька область, – Авт.). Пам'ятаю, як готувалися до Нового року і обклеїли всю стіну дитячими малюнками, що надходили до нас на фронт. Це були не просто малюнки, у них була дитяча енергетика з силою-силенною щирих побажань миру й добра... І мало не в кожному листі звернення: «Солдате, нехай тебе Господь береже!» І Господь таки вберіг. Ми виїхали з того будинку в інше тимчасове місце, і за пару тижнів туди влучило три снаряди. Міцну будівлю розгромило вщент. Уціліла лише одна кімната... Та, що була присвячена дитячим малюнкам. Це диво! Хоча ні, мабуть, дитяче побажання таки сильніше за криваву зброю ворога...»

Реальні історії історика-фронтовика

Євген Миколайович – науковець, який видав з десяток книжок. Майже всі на історичну тематику. Книга, над якою працює нині, теж історична. Присвячена війні. Її він пише не як кабінетний історик, а як очевидець подій.

«Не скажу, що знаю війну досконало, але я маю повне право про неї говорити. Натомість кабінетний історик, зазвичай, стоїть на певних позиціях – прославляючи чи знеславлюючи. Але в кожній медалі є два боки. А отже, треба мати волю й на решті говорити і про добре, і про погане. Це найважча книга в моєму житті, яку я пишу чотири роки, – зізнається професор Луняк. – У ній хочу згадати кожного бійця з нашої бригади. Це золоті хлопці. На жаль, чотирьох ми втратили, Євген Савенко пропав безвісти... Але кожна історія бійця заслуговує бути почутою, прочитаною. Школярі, студенти мають право знати не відкориговану історію, а реальну...»

Рік на Євгена Миколайовича вдома чекали й молилися за його життя дружина, донька й син. Повернувшись 2015-го, боєць запропонував своїй другій половинці поповнити родину.

«Я кажу дружині, мовляв, Яно, стільки хлопців загинуло... Давай дамо життя ще одному янголятку, – усміхається мій співбесідник. – Так 2016-го року в нас народилася Варварочка. Хрестив її Народний Герой України отець Сергій – волонтер від Бога. Йому вдавалося прориватися під час найтяжчих боїв до найгарячіших позицій. Солдати дивувалися, як у нього це виходить... Священнослужитель раз-у-раз довозив найнеобхідніше, аби хлопці вистояли. Благословляв їх... і молився за кожного.»

... Кажуть, людські долі чітко розписані в небесній канцелярії. Кожному визначена своя дорога, зійти з якої неможливо. Професор Євген Луняк щодня поспішає до студентів, аби розповісти їм ще одну реальну історію. Уже незабаром ці оповіді зможе прочитати кожен охочий, хто прагне знати про безжалюсну війну зсередини. Пишучи найважливішу книгу свого життя, наш герой завжди знаходить час зібрати допомогу тим, хто нині на фронті пильнує ворога і дбає, щоб у наші з вами домівки ніколи не прийшла війна.

За матеріалами газети «Чернігівщина»
Сніжана БОЖОК

Армія з 30 мільйонів

Рудик Сергій Ярославович

де й відбувався Форум, зібралися люди, об'єднані ідеєю справедливого миру й української перемоги. Нас благословив, як і 12 років тому, владика Філарет.

Присутніх привітав ректор вишу Володимир Бугров, котрий не зміг залишитися, бо поспішав на поховання загиблого випускника-філолога Ігоря Воеводіна.

З доповіддю «Україна та діаспора на шляху до нашої Перемоги» виступив голова Громадської Спільноти «Українська Всесвітня Координаційна Рада» Михайло Ратушний.

Через рік після проголошення незалежності України для утвердження державності стало важливим збереження єдності українців у світі. У Палаці культури «Україна» Президент Української Народної Республіки в екзилі Микола Плав'юк передав повноваження Президенту України Леонідові Кравчуку. Першим Головою УВКР обрали відомого поета, культурного та громадського діяча Івана Драча.

Створена Спільнота на зібраннях наголошувала на тому, що діаспора може бути використана як амбасадор держави в країнах її проживання. Адже саме за кордоном у середніх та вищих закладах освіти зберегли мову з українським, не змосковценим правописом, до якого ми повертаємося сьогодні. З діаспорних часописів ми дізнавалися про пригноблене становище українців в Україні, про переслідування інакодумців, котрі за правдиве слово страждали в советських мордовських таборах.

Українські зарубіжні осередки, наукові й громадські, починаючи з 1991 року допомагали нам повернути нашу правдиву мову, історію, церкву і хліб. Це була тема доповіді Президента Світового Конгресу Українців Аскольда Лозинського 2001 року в Києві на III Всесвітньому форумі українців. Наші неофіційні дипломати домагалися від урядів визнання Голодомору в Україні як геноциду української нації. Вони роблять це й сьогодні. Докторка історичних наук, голова Національної асоціації дослідників Голодомору-геноциду українців Олеся Стасюк зазначила, що за час повномасштабної російсько-української війни геноцид визнали набагато більше європейських держав ніж у попередні роки. Тепер на часі урядове визнання російської федерації державою-терористом.

У дебатах мовилося про розв'язання організаційних проблем, про згуртованішу співпрацю між Українською Всесвітньою Координаційною Радою і Світовим Конгресом Українців з державними структурами.

На VII Всесвітньому форумі українців було обрано нового голову ГС «УВКР», ним став народний депутат України, підполковник Збройних сил України Сергій Рудик та новий склад президії УВКР у складі 36 осіб, по 12 членів від організацій Східної та Західної діаспор та 12 осіб від громадських організацій з України.

На основі пропозицій та виступів делегатів VII Всесвітнього форуму українців також було ухвалено рекомендації для активізації роботи асоціацій і товариств української діаспори

та посилення координації та взаємодії між громадськими організаціями світового українства та органами державної влади в Україні.

VII Всесвітній форум українців пропонує відновити державну програму роботи із закордонним українством, що передбачала конкретні механізми допомоги представникам української діаспори в гуманітарній, культурній та освітній сферах.

Також серед пропозицій – розробити та затвердити Урядову програму із повернення з-за кордону тих українців, котрі опинилися за межами України в результаті російської агресії.

Окрім цього, Форум пропонує приступити до створення спеціального органу виконавчої влади для роботи із закордонними українцями, як це передбачено чинним законодавством та ухвалами декількох парламентських слухань.

Новообраному керівництву ГС «УВКР» пропонується розробити та запропонувати Світовому Конгресу Українців Меморандум про взаємодію та співпрацю між ГС «УВКР» та КУ.

А також рекомендували звернутися до керівництва членських організацій ГС «УВКР» та асоціацій української діаспори в різних країнах світу про направлення своїх пропозицій та рекомендацій щодо поліпшення роботи та взаємодії між Українською Державою та Українською Діаспорою, що налічує сьогодні 30 мільйонів людей.

Надія ОНИЩЕНКО

ГЕН УКРАЇНЦЯ

ДІЙСНІСТЬ – ... ЛІРИ ЧИСТИЙ ТОН

На 1 вересня припала 105-та річниця від дня народження Ігоря Качуровського (1918–2013), високоталановитого поета – послідовника київських неокласиків, прозаїка, перекладача, літературознавця-універсала, професора Українського Вільного Університету (Мюнхен), журналіста Радіо «Свобода».

З цієї нагоди в Київському літературно-меморіальному музеї Максима Рильського відбувся літературний захід «Дійсність – ... ліри чистий тон» (цитата з сонета «Поет», що увійшов до другої збірки віршів Качуровського «В далекій гавані», Буенос-Айрес, 1956). І поціновувачі тих скарбів духовних, якими збагатив українську літературу та літературознавство Ігор Васильович, не випадково зібралися саме тут, у Голосіївському мануарі, адже це завдяки Максимові Рильському він став українським поетом і продовжив стильову лінію київських неокласиків. Мова про доленосу зустріч з «Орлеанською дівою» Вольтера в блискучому перекладі Рильського – ця книга відкрила молодому Качуровському «клясичну досконалість вірша, ... вироблену високохудожню мову, яка не поступалася російській», потрапивши йому до рук восени воєнного 1942 року, коли він з батьками на короткий час повернувся до рідного села Крути з одного добровільного вигнання – до Курська, куди родина втекла під загрозою репресій, – і невдовзі мав вирушати в інше – на Захід.

Учасники та гості зустрічі мали нагоду почути, як читає свої вірші сам Качуровський, – у записі Світлани Короненко, зробленому 2008 року для Радіо «Культура». Також поезія молодшого неокласика звучала у виконанні заслуженого артиста України Бориса Лободи та Олени О'Лір, провідної наукової співробітниці Музею.

Про різні грані творчої особистості Ігоря Качуровського говорили літературознавець і журналіст Сергій Козак, журналіст і перекладач Тарас Марусик, письменник,

перекладач, публіцист, дипломат Сергій Борщевський, поетка, перекладачка, художниця Валентина Давиденко, перекладачка Ольга Здрі, земляки Ігоря Васильовича – поетка Вікторія Климентовська і поет Анатолій Шкуліпа, підприємець і меценат, друг і виконавець останньої волі Поета – бути похованим у рідних Крутах – Микола Шкурко.

З нагоди ювілейної дати поета, якого називають сьомим неокласиком, серед численних його заслуг і чеснот найперше хочеться згадати неймовірну здатність Ігоря Качуровського пливати проти течії, берегти вірність власним мистецьким ідеалам. Чи багато ми зустрінемо таких самотніх лицарів сьогодні? «Мейнстрім правий, бо він мейнстрім!» – кричить сучасна літературна тусівка. А Качуровський ще на самому початку своєї дороги в літературі обрав собі за взірць переконаних опозиціонерів – київських неокласиків, які, на протипагу співцям «комуні» та деструкторам-авангардистам усіх мастей, сповідували культ Краси, грецької калокагатії, плекали класичні європейські

поетичні форми – розширюючи виразові можливості української мови – і яких знищила диктатура російського охлосу, усіх, окрім Рильського і Юрія Клена, якому пощастило емігрувати до Німеччини.

Доля емігранта судилася й Качуровському, – наприкінці Другої світової він разом з батьками дістався через Словаччину до Австрії. Це був єдиний шанс врятувати собі життя, адже родина ще 1931 року дивом, завдяки допомозі односельця, уникла заслання до Сибіру. Але еміграція була не лише фізичним порятунком, а й благословенням творчим: саме там, в Австрії, Качуровський і став українським поетом, і продовжив справу київських неокласиків. У Зальцбурзі він зустрічався з Юрієм Кленом, розпочав довгий листовний діалог з Михайлом Орестом (Зеровим), шостим неокласиком, який також вирвався у вільний світ, і якого Качуровський називав своїм літературним учителем... Як самоозначення звучать рядки з його першої поетичної збірки «Над світлим джерелом» (Зальцбург, 1948):

*Ти – міст через безодню неминучости,
Ти – той ключар, який пильнує браму.*

Але й на еміграції антисоветчик і послідовник неокласиків Качуровський опинився в опозиції – в опозиції до мейнстріму повоєнної української діаспорної літератури, що його формував критик Юрій Шерех-Шевельов, непримиренний супротивник як неокласиків, так і їхніх послідовників (він зневажав «неоригінальну по суті, хоч і блискучу своєю майстерністю неоклясичну оболонку його [Зерова] поезії, блискучу своєю завершеністю, але здебільшого холодну й мертву»). Заради справедливості треба зазначити, що тоді ж таки неокласицизм здобув палкого оборонця в особі літературознавця Володимира Державина, який фактично визначив теоретичні засади школи (чого не могли зробити самі неокласики в умовах жорсткого ідеологічного пресингу). Саме Державин відповів ворогам досконалої мистецької форми, нібито «холодної й мертвої», що для Зерова та його послідовників краса – це артистична синтеза абсолютного Добра і абсолютної Істини, найвище безпосередньо приступне людському сприйняттю благо...

Але повернімося до Ігоря Качуровського. Згодом, коли відшуміли музівські літературні дискусії, він опинився в опозиції й до постмодерністів з «ню-йоркської групи», – пригадаймо, що писали про нього представники цієї групи, Бойчук і Рубчак, у передмові до антології «Координати»: «Його рядки часто захлинаються в якомусь закостенілому формалізмі, основаному на техніці з підручників поезики». А Качуровський тим часом якраз і взявся видавати підручники з поезики – і рівних їм досі немає в українському літературознавстві:

«Строфіка», «Фоніка», «Метрика», а далі видав і двотомові «Основи аналізу мовних форм» («Стилістика»), і двокнижка «Генерика і архітектоніка». Праці, основний патос яких полягає в демонстрації невичерпного потенціалу традиційних форм світової поезії. І, звичайно, автор сам був блискучим майстром цих форм, зокрема писав і перекладав прекрасні сонети... І нехай постмодерністи вважали його невиправним консерватором, що переспівує готові зразки, реліктом віджилої епохи, – Качуровський анітрохи й не прагнув іти «в ногу з часом» – і залюбки цитував Артура Шопенгауера: «Що менше поетична творчість пов'язана зі своїм часом і середовищем, то більше вона належить вічності».

Залишався Ігор Васильович в опозиції й тоді, коли мода на постмодернізм (а фактично – заперечення традиції, деструкцію) допленталася вже й до України «материкової», – в одній рецензії, писаній на початку 1990-х, він назвав це «тією повинню західної каналізації, яка, побіч зі струмком живої води, ринула нещодавно на Україну».

Отже, щойно вирушивши в літературне плавання, і аж до останнього свого причалу Ігор Качуровський змушений був веслувати проти течії, – і це часом породжувало в нього песимістичні настрої, відчуття невідворотного «присмерку культури»:

*Це не день умирає на овиді,
Бо не стало б і тисячі днів
Для такої кривавої поводи,
Для таких пурпурових вогнів.*

*Хто ж побореться з нічю хмурою?
І пощо вже якась боротьба? –
З гуманізмом, прогресом, культурою
Догорає стара доба.*

Але жила в ньому й надія на світанок, на воскресіння традиції та істинних цінностей, – хіба ж побудуєш без надії міст через безодню неминучости? У своїй «Автобіографії творчій» (1994) він писав: «...погляди мої незмінні. Проте змінилося співвідношення сил: місця для носіїв добра і краси зостається дедалі менше. Нині поетів можна порівняти з тими птахами, на чиїх угіддях побудовано аеропорт біля Мюнхену.

Проте і в наші дні постають такі твори – обмежуся одним і до того ж незанимаючим читачеві прикладом – як “Човен без рибалки” Александра Касони, де стверджується перемога в душі людини добра над світовим злом.

І саме це добро осягає нас красою первозданною й вічною».

Олена О'Лір

III КОШЕЛІВЕЦЬКІ ЧИТАННЯ

Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя разом із Центром гуманітарної співпраці з українською діаспорою організували й провели III Кошелівецькі читання «Постать Івана Кошелівця в контексті ХХ–ХХІ століть».

Ректор Гоголівського вишу, кандидат історичних наук, доцент Олександр Самойленко, вітаючи учасників із Ніжина, Києва, Кременця та Львова, назвав цю подію загальнонаціональною. Ідеться про вшанування пам'яті великого українця, котрий у нелегких екзильних умовах

упродовж багатьох років самовіддано працював на теренах утвердження інтелектуальної України у світовому духовому просторі.

Директор Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка, доктор філологічних наук, професор, академік НАН України Микола Жулинський безпосередньо спілкувався з Іваном Кошелівцем і його дружиною, поеткою й мисткинею, лавреаткою Національної премії України імені Тараса Шевченка Еммою Андіївською і збагачувався їхніми творчими здобутками. Про це була його розповідь.

Іван Кошелівець безпосередньо вплинув на творчу долю докторки філологічних наук, професорки, головної наукової співробітниці Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка, керівниці Наукового Центру дослідження проблематики шістдесятництва Людмили Тарнашинської. Вона вважає його українцем з «європейським обличчям», котрий відігравав помітну роль у контексті Українського Вільного Університету. Фахівчиня Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою Дарія Бобрик дослідила творчість ще одного відомого випускника Гоголівського вишу Євгена Гуцала в рецепції Івана Кошелівця.

Наші знання про видавничу діяльність Івана Кошелівця доповнили наукові співробітники Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України. Кандидат філологічних наук Вадим Василенко довів важливу роль у літературному процесі 1940-х років часописів «Арка» і «Сучасник». А доктор філософії Сергій Козак окреслив головні теми німецьких «Українських вістей».

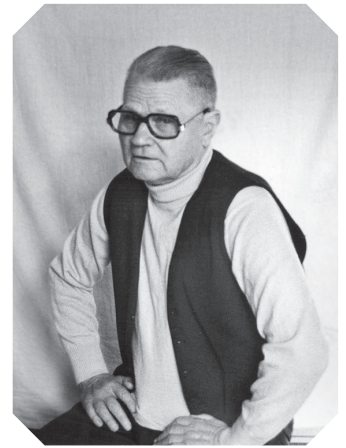
Творчий конфлікт у журналі «Сучасність» виявив тверду наукову і громадянську позицію Івана Кошелівця. Так вважає кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник ДУ «Інститут Івана Франка НАН України» Ігор Котик. Конфлікти і тандеми певною мірою сприяли розвою української літератури за межами етнічної, тоді совєтської України. Творчий тандем Івана Кошелівця та Емми Андіївської у спадку Петра Сороки висвітлив кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка Олег Васишин – випускник Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Як і під час II Кошелівецьких читань, що відбулися шість років тому, кандидатка філологічних наук, доцентка

кафедри світової літератури Київського університету імені Бориса Грінченка Галина Шовкопляс представила проєкт жіночої драматургії в літературі української діаспори. Цього разу вона засвідчила розвиток українського жіночого руху в драматичній поемі Віри Вовк «Вінок Троїстий».

Три професори і п'ять кандидатів наук упродовж двох годин розповідали про життєвий і творчий шлях Івана Максимовича Ярешка, який змінив прізвище на Іван Кошелівець. Визначний історик і теоретик літератури, критик, есеїст, перекладач, організатор літературних сил народився 23 листопада 1907 року в селі Велика Кошелівка Ніжинського повіту на Чернігівщині. 1930 року закінчив Ніжинський інститут народної освіти, учителював, а 1940 року став аспірантом академічного Інституту літератури в Києві, де працював над дисертацією під керівництвом О. Білецького. У середині 40-х років починається нова, еміграційна частина біографії Івана Максимовича. Він помер 5 лютого 1999 року в Мюнхені, де й похований.

Доповіді виявилися актуальними в часи, коли Україна на двох фронтах – військовому і культурному – бореться проти повернення до совєтських міфологем й утверджує європейські цінності.

Надія ОНИЩЕНКО

«СТОЇМО», ЩОБ ВИСТОЯТИ

«Директору Благодійної організації Благодійний фонд «Стоїмо» Родрігесу Руслану Рейнальдовичу. 31 серпня 2023 р., Великобританія

Компанія, що виробляє БПЛА на замовлення Міністерства Оборони Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії, висловлює Вам свою повагу. Продукція компанії використовується Збройними силами України та іншими силовими структурами України з перших днів повномасштабного вторгнення, і наразі стає актуальною потреба у своєчасному забезпеченні українських підрядників, що залучені в підтримці продукції компанії на території України необхідними запасними частинами та інструментами.

З огляду на це звертаємося до Вас із проханням організувати перевезення з нашого складу у Великобританії гуманітарних вантажів на потреби Збройних сил України та запасних частин для ремонту та обслуговування раніше до-

ставлених в Україну БПЛА. Сподіваємося на плідну співпрацю заради перемоги та збереження життів».

Цей лист-звернення підтримав Руслан Родрігеса і його однодумців у їхніх добрих намірах.

Руслан народився 1986 року. Його дідусь Михайло Іванович Дойнак працював тоді в Чорнобильській зоні водієм, захищаючи майбутнє свого онука. Свою вдячність хлопець виражав добрим навчанням у Ніжинському начальному-виховному ком-

плексі № 16 «Престиж». Здобути знання удосконалював у національному Харківському фармацевтичному університеті, в аспірантурі Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, де захистив дисертацію на звання кандидата біологічних наук. Тут він і працює сьогодні.

У перші тижні повномасштабного вторгнення ворога в Україну Руслан сів за кермо автобуса, у якому вивозив з Києва в безпечні місця людей, музейні цінності. Назад повертався з гуманітарною допомогою. У лютому 2023 організував і зареєстрував благодійний фонд, аби підтримати Збройні сили України. Тепер настала черга його покоління оберігати Батьківщину.

Долучайтеся до боротьби за Україну і перерахуйте кошти: 5169332430093313 (ПриватБанк); 441114418206254 (Монобанк).

Надія ОНИЩЕНКО

На фото: Руслан Родрігес із сином Лукасом, дідусем Михайлом та батьком Рейнальдо

ШКОЛА СВОБОДИ

Посол України Мар'яна Беца відвідала в Таллінні «Школу Свободи», де в 7–12 класах навчалися близько 600 українських учнів, які знайшли прихисток в Естонії, рятуючись від розв'язаної російською війни.

У житті школи сталася важлива подія – випуск учнів. Виступаючи перед присутніми на лінійці у 8-му класі Мар'яна Беца подякувала уряду Естонської Республіки за неймовірну підтримку українських дітей та забезпечення доступу до освіти українською

мовою. Посол особливо наголосила на тому, що «Школа Свободи» – це перша офіційна українська школа, яку було відкрито за кордоном спеціально для дітей тимчасово переміщених осіб з України.

Посольство висловило щирі вдячність педагогічному колективу та директорці Ользі Селіщевій за високий професіоналізм та уважне ставлення до потреб українських дітей, а також побажало дітям мирного неба, здоров'я та цікавих канікул.

«Школа Свободи», створена у вересні 2022-го в столиці Естонії спеціально для дітей українських біженців, у новому навчальному році відкрила додаткові класи, адже охочих навчатися тут більше.

«На кінець минулого навчального року в школі навчалося 560 осіб. Зараз ми бачимо, що інтерес до навчання в нашій школі зростає. Розраховуємо, що загальна кількість учнів збільшиться приблизно на 100 осіб», – розповіла вона.

«Школа Свободи» працює за державною навчальною програмою Естонії, надаючи юним біженцям з України можливість здобути основну та середню освіту.

Зазначається, що одна з головних цілей – підтримати інтеграцію української молоді в естонське суспільство, даючи водночас змогу зберігати й розвивати рідну мову та культуру.

Як повідомлялося, міністерство освіти й науки Естонії заявило, що всі діти до 17 років, зокрема із сімей українських біженців, обов'язково повинні відвідувати місцеві школи до здобуття основної освіти.

За матеріалами Укрінформ

Українська «Веселка» в Стамбулі

Новий навчальний рік розпочався в українській суботній школі «Веселка» в азійській частині міста, яка діє при Українському товаристві взаємодопомоги. Про це повідомляє Укрінформ з посиланням на Генконсульство України в Стамбулі.

«Я впевнений, що протягом цього навчального року ви будете діткам розказувати про наш мужній український народ, про наші Збройні сили, які зараз борються і відстоюють нашу державу, нашу незалежність», – зазначив генконсул. Дипломат також закликав батьків популяризувати навчання в українській суботній школі, поширювати інформацію про її діяльність, оскільки це важливо для патріотичного виховання дітей. «Привівши дітей в цю школу, ви робите внесок у майбутнє нашої країни, у її перемогу», – зазначила у своєму вітанні дружина генконсула Людмила Недільська.

Роман Недільський також подякував департаменту освіти стамбульського муніципалітету Аташехір за постійну підтримку діяльності української школи.

Канцелярським приладдям учнів школи забезпечила міжнародна організація SGDD ASAM.

Раніше, 16 вересня, навчальний рік розпочався в українській суботній школі в Стамбулі, яка діє в європейській частині мегаполіса.

Фото: Генеральне консульство України в Стамбулі / Фейсбук

<https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3765912-u-berislavi-kilkist-zagiblih-vid-rosijskogo-aviaudaru-zroslado-troh.html>

Видатний син Гуцульщини

Цьогоріч 17 вересня виповнилося 170 років від дня народження відомого письменника, перекладача, етнографа, публіциста, видавця, журналіста, одного із фундаторів першої української політичної партії, дійсного члена НТШ, громадсько-політичного діяча II половини XIX – початку XX ст. Михайла Павлика (17.09.1853–26.01.1915).

М. Павлик народився 17 вересня 1853 року в селі Монастирському, що тепер є частиною гуцульського Косова. Життя його важке і нужденне протривало 62 роки. Чимало зазнав арештів, еміграції, ув'язнень, різних випробувань, які він стійко витримував.

На жаль, пам'ять про Михайла Павлика належно не пошанована нашою державою, за незалежність якої він так пристрасно боровся. Але те, що ми маємо, – свідчення справді народної любові до нього.

У Косові пам'ятають і шанують письменника. У Монастирському його іменем названо вулицю, на хаті його батьків – дві меморіальні дошки, що встановлені за ініціативою Анни Богдан – голови Косівської районної організації «Союз українок». 1973 року у сквері навпроти школи мистецтв відкрито пам'ятник Павлику (автори А. Пилянко, В. Жигулін, скульптор Микола Обезюк). Пам'ять про письменника зберігають Косівський лицей № 2, якому присвоєно його ім'я та музей, який створений тут. Косів'янин Володимир Костюк захистив дисертацію на тему громадсько-політичної діяльності Павлика, видав монографію. 1993 року заснована районна премія Михайла Павлика, першим лавреатом якої став громадський діяч, письменник Богдан Радиш.

Клуб інтелігенції, Союз українок Косівщини також трепетно і бережно ставляться до Михайла Павлика. Завдяки цим громадським організаціям відбуваються конференції, літературні читання. Анна Богдан разом із нашими косівськими земляками у Львові привели в належний вигляд могилу Михайла та Анни Павликів, похованих поряд на Личаківському кладовищі, що була вкрай занедбана.

Згідно з постановою Верховної Ради цей ювілей в Україні відзначають на державному рівні. Науковці Інституту Франкознавства НАН України на батьківщині ювіляра в м. Косові з 30 червня по 2 липня 2023 року провели Всеукраїнський науковий симпозіум «Творець нового культурного українства», приурочений до 170-річчя Михайла Павлика.

Косів'яни також не лишилися осторонь. Координаційна рада Клубу інтелігенції ім. І. Пелипейка та члени Правління РО «Просвіта» розробили пропозиції щодо плану проведення заходів до ювілею нашого земляка Михайла Павлика, які схвально були підтримані відділами освіти та культури й туризму Косівської територіальної громади, Косівською районною військовою адміністрацією, Косівською районною організацією Національної спілки письменників України.

З метою гідного вшанування пам'яті письменника, за участю навчальних закладів та громадських організацій

Косівщини, 15–16 вересня відбулася наукова-практична конференція «Михайло Павлик: “Я від вас ніколи нікуди не йшов”».

День похмурий, але на серці тепло, бо біля пам'ятника М. Павлика людно. Тут із кошиками квітів, прикрашених жовто-блакитними стрічками, зібралися представники влади, письменники, журналісти, освітяни, учні, студенти, викладачі Косівського коледжу та інституту декоративно-прикладного мистецтва, гості міста, – ті, кому не байдужа історія нашого краю, його видатних особистостей, котрі прославили Косів і Гуцульщину не тільки в Україні, але й далеко за її межами.

Відкрила і вела першу частину заходу режисерка Косівського районного Будинку культури Оксана Шкрібляк. З вітальним словом до учасників ювілейного зібрання звернулася Наталія Кучма – начальниця районної військової адміністрації. Святкування продовжувалося в Косівській школі мистецтв, у Косівському музеї народної творчості Михайла Струтинського, в одному із залів якого під керівництвом директорки Романи Струтинської розгорнута експозиція музею Павлика.

Присутні насолоджувалися літературними читаннями творів Михайла Павлика, із захопленням слухали уривки з есеїв, написаних старшокласниками. Васирина Сеняк – заслужена вчителька України, учителька української мови та літератури Косівського ліцею ім. І. Пелипейка, ділячись досвідом залучення учнівської молоді до дослідницької роботи на прикладі вивчення життя і творчості Михайла Павлика зазначила, що всі роботи індивідуальні, різноманітні за змістом, але по-своєму цікаві, заслуговують на увагу. В одному із есеїв читаємо: «... Спадщина Павлика потребує систематизації нового, сучасного осмислення і гідної оцінки», що наводить на думку про те, що в майбутньому з'явиться не одне наукове дослідження молодих науковців. Хай Вам щастить, молоді дослідники! Усі есеї передано у фонд Музею.

Роман Печижак – начальник відділу культури і туризму Косівської територіальної громади нагородив дипломами і книгами переможців районного конкурсу творчих робіт, присвяченого 170-річчю від дня народження українського письменника і громадсько-політичного діяча Михайла Павлика, серед яких Ангеліна Баб'юк, Марина Копчук, Яна Свирид, Паскуале Катанія, Олег Соломка, Анастасія Павлюк, Роксолана Погрибенник, Софія Тарасюк, Іван Пророчук.

Наукова координаторка Аделя Григурок передала щирі слова-вітання всім учасникам конференції від голови Національної спілки письменників України Михайла Сидоржевського, голови Івано-Франківської обласної організації Євгена Барана, заступника голови Національної спілки письменників України Ярослава Ткачівського, директорки Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Івана Франка, заслуженого працівника культури України Людмили Бабій, письменника,

докторанта Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника Миколи Васильчука, які, на жаль, через поважні причини, самі не змогли бути присутніми на цьому важливому дійстві.

Розповіді про багатогранність особистості Михайла Павлика, про його творчість, важливу роль у суспільно-громадському й політичному житті Галичини того часу – усе це, професійно викладене в доповіді письменниці, літературознавиці Аделі Григорук «Михайло Павлик – фундатор українського національно-духовного відродження останньої третини XIX – перших десятиліть XX ст.», викликало пильну увагу і жваве зацікавлення присутніх.

Кандидат історичних наук Володимир Костюк представив присутнім підготовлений примірник бібліографічного покажчика «Михайло Павлик (1987–2023): до 170-річчя від дня народження», творчість якого є цінним історичним матеріалом для сьогодення. Самодовідачу фонду музею Михайла Павлика передав свої роботи: монографію «Громадсько-політична та наукова діяльність Михайла Павлика (1874–1915 рр.)», програму науково-практичної конференції «Михайло Павлик – видатний син нашого краю» до 150-річчя від дня народження (2003), доповіді «Михайло Павлик і громадське суспільство» (2003), «Видатна постать в історії України» до 160-річчя від дня народження (2013), брошуру «Листи М. Павлика в архіві Гувера» (2004) та книгу «Фольклоризм української романтичної прози» Жанни Янковської, яку презентувала музею авторка, учасниця симпозіуму в Косові.

Цікавим і змістовним був виступ завідувача сектору обліку Косівського музею народного мистецтва і побуту Гуцульщини Юрія Джуранюка про суспільно-політичну діяльність Анни Павлик (сестри Михайла Павлика). Присутні з цікавістю сприймали невідомі факти із особистих сторінок життя Михайла Павлика в спогадах сучасників, якими доповнювала тему Юрія Джуранюка Анна Богдан. Василь Шкурган розповідаючи про поезію гуцульським діалектом зазначив, що він є дотичним до творчості М. Павлика.

Не залишилися поза увагою і виступи директора Косівського ліцею № 2 ім. Михайла Павлика Богдана Фокшея і вчительки української мови та літератури Розтоківського ліцею Кутської селищної ради Мирослави Пастух, які на прикладі своїх ліцеїв висвітлили питання вивчення творчості Михайла Павлика, дослідження його

літературної та наукової спадщини в освітньому процесі в закладах загальної середньої освіти.

Слушним і доречним був виступ Василя Гостюка, педагога, письменника, члена Національної спілки письменників України, про історичний шлях музею Михайла Павлика, його було відкрито 1967 року.

Перший день заходу закінчився одногослосним ухваленням учасниками науково-практичної конференції її резолюції, рішення якої довели до відома та виконання державними, науковими, навчальними й громадськими інституціями.

Програма конференції, окрім доповідей та виступів, містила розмаїту, пізнавальну, мистецько-культурну й екскурсійну частину. 16 вересня, у суботу, була здійснена краєзнавча експедиція «Стежками Михайла Павлика», що розпочалася біля пам'ятника М. Павлику і охопила всі локації, пов'язані з його іменем. Гуртківці творчої групи «Гуцульщина» Косівської філії Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді під керівництвом завідувача відділу Юрія Ласитчука та методиста центру Володимира Козьменчука разом з учасниками ювілейного святкування поклали квіти до пам'ятника Михайла Павлика, відвідали музейну експедицію М. Павлика, оглянули виставку творчих робіт учнів Косівської школи мистецтв, ювілейну виставку «Мислитель,

письменник, гуманіст» у Косівській центральній міській бібліотеці, провели літературні читання. Закінчилась експедиція відвідуванням обійстя родини М. Павлика на вулиці його імені, де зараз проживає племінник Михайла Павлика Богдан Бович. Також була екскурсія до сірководневого джерела на скалі г. Зіняків верх, місця, де любив бувати М. Павлик.

Віриться, що такі настане час, коли Павлик повернеться в Україну, у рідне місто. Повернеться повістями з косівського побуту, листами-звістками про пережите й передумане, соціальними програмами облаштування різних сторін життя у своїй незалежній країні, яка так важко долає труднощі власного становлення, а тепер бореться з російським окупантом за своє державне існування.

Марія ПОРОХ,
членкиня Клубу інтелігенції
ім. І. Пелипейка та РО «Просвіта»

Засновник – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Реєстраційне свідоцтво
№ 352-24ПР, серія ЧГ,
від 6 березня 2007 року
Р/р 31253365108946 НДУ ім. М. Гоголя
код 02125668 ДКСУ м. Київ
МФО 820172

(благодійний внесок на розвиток Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою)

Склад редакції:

Онищенко Н. П., редакторка,
Мельничук О. В., докт. фіз.-мат. наук, проф.,
Михед П. В., докт. філол. наук, проф.,
Самойленко Г. В., докт. філол. наук, проф.
Макет, верстка та коректура – Бобрик Д. М.

Адреса редакції:

Центр гуманітарної співпраці
з українською діаспорою, кімната 210
вул. Графська, 2,
м. Ніжин, 16602, Україна
Тел./факс: (04631) 7-19-59
E-mail: ukr_diaspora@ukr.net,
diaspora@ndu.edu.ua

<http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/tsentr-gumanitarnoji-spiivpratsi-z-ukrajinskoyu-diasporoyu/vidannya-ukrajinskij-dim>